

Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının
102-ci ildönümünə həsr olunmuş

**“HEYDƏR ƏLİYEV:
MULTİKULTURALİZM VƏ TOLERANTLIQ İDEOLOGİYASI”**

VIII Beynəlxalq elmi konfransın

MATERİALLARI

5-7 may 2025-ci il

VIII International Scientific Conference

**“HEYDAR ALIYEV:
THE IDEOLOGY OF MULTICULTURALISM AND TOLERANCE”**

dedicated to the 102nd anniversary of the
birth of the National Leader Haydar Aliyev

MATERIALS

5-7 May 2025

VIII Международная научная конференция

**«ГЕЙДАР АЛИЕВ:
ИДЕОЛОГИЯ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛИЗМА И ТОЛЕРАНТНОСТИ»**

посвященная 102-летию со дня рождения
Общенационального лидера Гейдара Алиева

МАТЕРИАЛЫ

5-7 мая 2025 года

AZƏRBAYCAN VƏ ŞƏRQ ÖLKƏLƏRİNİN MULTİKULTURAL MƏDƏNİ ƏLAQƏLƏRİNİN TƏSVİRİ SƏNƏTİMİZDƏ ƏKSİ

Açar sözlər: Azərbaycan, Şərq, multikulturalizm, təsviri incəsənət

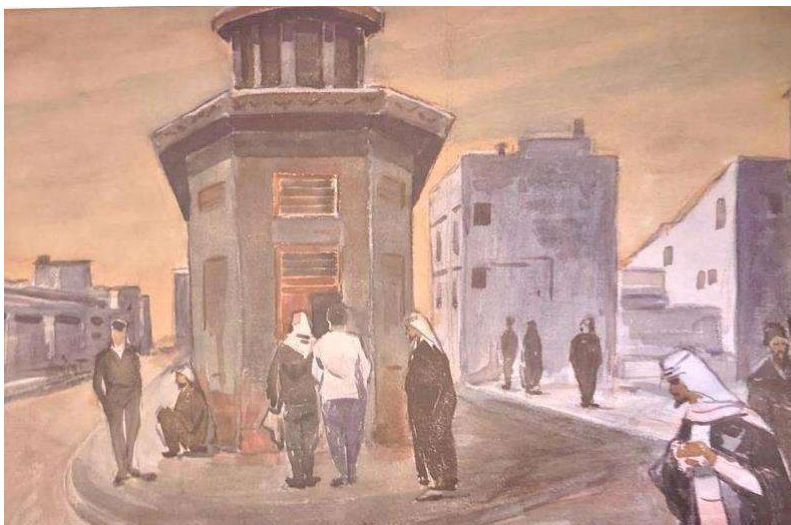
Keywords: Azerbaijan, East, multiculturalism, fine arts

Ключевые слова: Азербайджан, Восток, мультикультурализм, изобразительное искусство

Dünyanın ən zəngin mədəni mərkəzlərindən biri hesab edilən Azərbaycan Şərq incəsənətinin özünəməxsusluğu ilə seçilir. Tarixin bütün mərhələlərində ölkəmizin Şərq ölkələri ilə münasibətləri multikultural mədəni əlaqələr kontekstində inkişaf etmişdir. Müstəqilliyinin ilk illərindən Azərbaycan Şərq ölkələri ilə beynəlxalq əlaqələr quraraq, müasir dövrümüzdə də bu ənənələrə sadıqdır.

Əlbəttə, Azərbaycan və Şərq ölkələrinin multikultural mədəni əlaqələrinin inkişafına təsviri sənətimizdə geniş yer ayrılaraq, görkəmli rəssamlarımız tərəfindən işlənilmişdi. Tanınmış rəssamlarımız səfər etdiyi ölkələrin iqlimi, təbiəti və mədəni aurasını öz fırçalarıyla canlandırmışdılar.

Elbəy Rzaquliyev “Fudziyama dağı” (1962), “Yaponiya.Ana” (1962) və “Katmandu küçəsində” (1983) əsərlərində Yapon motivlərinə üstünlük vermişdi. Xalq rəssamı Maral Rəhmanzadə müraciət etdiyi “Yapon qızı” (1970) əsərində sanki “Şərq Monalızası”nı incəliklə həll etmişdi. Kazım Kazımzadə “İraq lövhələri silsiləsi”nə (1973) daxil olan “M.Füzulinin qəbri”, “Antik abidə” əsərlərində Azərbaycan-İraq multikultural mədəni əlaqələri ön plana çıxarılmışdı.

İLL 1. Kazım Kazımzadə “M.Füzulinin qəbri” “İraq lövhələri silsiləsi” (1973) (kağız, sulu boya)

Toğrul Nərimanbəyov yaradıcılığına diqqət yetirsək “Hindistan dəniz donanması zabiti” (1974), “Oğlan yelpik ilə” (1970) əsərlərində Azərbaycan-Hindistan koloritinin qarışığını nağılvari qamada təqdim etmişdi. Azərbaycan-Hindistan multikultural mədəni əlaqələri Xalq rəssamı Mikayıl Abdullayev yaradıcılığında leytmotivliyi ilə seçilir.

Azərbaycan-Türkiyə qardaşlıq əlaqələri bütün dünya ölkələri üçün nümunədir. Əlbəttə ki, bu mövzu təsviri sənətimizdə aktuallığı ilə seçilir. Tanınmış rəssamlardan Əbdülxəliq Əbdüləli oğlu “İstanbul küçəsi” (1962) və “Yeni Cami” (1964) əsərlərində Türkiyənin memarlığına və vedutasına diqqətini ayırmışdı. Rənglərin axıcılığı isə əsərin təsir gücünü artırır.

Nadir Əbdürrəhmanovun “Koreyalı rəqqasə” (1958) əsərində qadının üz siması profildən tipik Asiya ikonoqrafik tipajını xatırladır. Nadir Qasımov karton üzərində, yağlı boya texnikası ilə 1961-ci ildə tarixi Böyük Çin Səddini, Salam Salamzadə isə 1968-ci ildə Hələb qalasını təsvir etmişdi.

Azərbaycan təsviri sənətində Şərq ölkələri ilə multikultural mədəni əlaqələrin əksi və inkişaf etdirilməsi bütün dövrlərdə aktual olaraq indidə Azərbaycan rəssamları tərəfindən müraciət edilir.

Ədəbiyyat:

1. "Sərvət" toplusu. Bakı 2013.
2. Multikulturalizm və tolerantlıq diyarı Azərbaycan. Bakı 2016. 119 s.

Emiliya Aliyeva
Azerbaijan University

BETWEEN LANGUAGES AND CULTURES CHRISTINE BROOKE-ROSE

Açar sözlər: Kristin Bruk Rouz, poststrukturalizm, roman, diskurs.

Key words: Christine Brooke-Rose, poststructuralism, novel, discourse.

Ключевые слова: Кристин Брук-Роз, постструктурализм, роман, дискурс.

*"It's really with **Between** that I discovered what I could do with language."*
(C. B-Rose)

Relying on the classical definition of a cross-cultural or a multicultural novel—one that features characters from various cultural backgrounds and depicts diverse cultural landscapes—it is fair to assert that the contemporary British writer, critic, translator, and researcher Christine Brooke-Rose wrote multicultural novels.

Born into a family formed by the marriage of an English father and a Swedish-American mother, Brooke-Rose grew up by cross-cultural parents moving frequently. This genetic and cultural diversity enabled her to learn new languages easily and travel across European countries without barriers. She vividly described her dynamic childhood and adolescence in her 1996 autobiographical work *Remake*:

"Back to London, back to Geneva, back to London, back to Brussels, back to back. Forgetting French, forgetting English, relearning French, relearning English, learning Flemish, learning German, forgetting Flemish, relearning English not really forgotten, etc." [4, p. 10]

If we were to examine Brooke-Rose's entire legacy of literary works in search of multicultural themes, we would have to analyze all her literary output, which exceeds the scope of this research paper. To support our argument, we can highlight some of the foreign characters frequently encountered in her novels: Nina, an Italian; Hussein Abdullah, an African; Sultan, a Hungarian poet; Mrs Mgulu, a Congolese woman, and others. The concept of time often disappears in her novels—some characters appear from the past (*Textermination*), while others exist in an undefined future (*Out*). Brooke-Rose's ability to transcend borders and depict global events (*Out*), even including an alien-speaking stone (*Xorandor*), demonstrates her commitment to multicultural literary expression. Her multicultural literary works open the doors to the magnificent diverse worlds.

Moreover, by portraying foreign characters in natural and harmonious roles—as lovers, spouses, bosses, or employees—Brooke-Rose effectively illustrates the interaction, influence, and unity of different cultures. Although her novels primarily depict the intellectual environment of London society, she often conveys a sense of admiration and sympathy for foreign characters. For instance, in *The Languages of Love*, the protagonist Julia, influenced by her friend's lover Hussein, finally gains the courage to make a life-changing decision. Hussein's acceptance of defeat and his willingness to leave Georgina embolden Julia. In *The Sycamore Tree*, Nina is a loyal, charismatic, and intellectual Italian woman. In *Out*, Mrs Mgulu, a wealthy and generous African woman, hires the aging and ailing protagonist for her household.

By allowing her foreign characters to speak in their native languages, Brooke-Rose preserves a sense of authenticity. She enhances the multicultural depth of her works by incorporating different languages, reflecting the multilingual environment she grew up in. The fusion of English, French, and

MÜNDƏRİCAT

I BÖLMƏ. HEYDƏR ƏLİYEV – AZƏRBAYCAN KONSTITUSİYASI VƏ SUVERENLİYİ

Afaq Piriyeva

HEYDƏR ƏLİYEV – AZƏRBAYCAN KONSTITUSİYASI VƏ SUVERENLİYİ.....4

Aysel Kərimova

HEYDƏR ƏLİYEVİN AZƏRBAYCANÇILIQ İDEYASININ YARADICISI VƏ
SUVERENLİYİMİZİN TƏMİNATÇISIDIR5

Ceyhun Məmmədov

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ AZƏRBAYCANDA MULTİKULTURALİZM SİYASƏTİ6

Davud Həşimov

SUVERENLİYİN VƏ TƏHLÜKƏSİZLİYİN TƏMİN EDİLMƏSİNDƏ HEYDƏR ƏLİYEVİN
ROLU VƏ XİDMƏTLƏRİ: RETROSPEKTİV BAXIŞ.....8

Firuzə Həyatova

AZƏRBAYCANDA ƏTRAF MÜHİTİN QORUNMASINDA ÜMUMMİLLİ LİDER
HEYDƏR ƏLİYEV FAKTORU.....9

Günel Adgözəlova

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN: HÜQUQİ VƏ DÖVLƏTÇİLİK
ASPEKTLƏRİ 11

İbrahim Kazımbəyli

ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİN DÖVLƏTÇİLİK TƏFƏKKÜRÜNDƏ
AZƏRBAYCAN TARİXİ MƏSƏLƏLƏRİNƏ KONSEPTUAL BAXIŞ 12

Mais Əmrahov

HEYDƏR ƏLİYEV MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN KONSTITUSİYASININ YARADICI VƏ
SUVERENLİYİN MEMARIDIR 16

Науда Гаджинская

НАСЛЕДИЕ ГЕЙДАРА АЛИЕВА: ДИАЛОГ КУЛЬТУР И ПРИНЦИПЫ ТОЛЕРАНТОСТИ.. 18

Nubar Bəşirli

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN KONSTITUSİYASI 19

Nuranə Məmmədova

HEYDƏR ƏLİYEV İRSİNDƏ TOLERANTLIQ VƏ MƏDƏNİYYƏTLƏRARASI DİALOQ 21

Sabina Əliyeva

AZƏRBAYCAN XALQ CÜMHURİYYƏTİ DÖVRÜNDƏ MİLLİ TƏHLÜKƏSİZLİK
ORQANLARININ YARADILMASI VƏ FƏALİYYƏTİ 22

Sabirə Bayramova

HEYDƏR ƏLİYEV ŞƏXSİYYƏTİ BÖYÜK MƏKTƏBDİR 24

<i>Shahla Naghiyeva</i>	HEYDAR ALIYEV: A GLOBAL PERSPECTIVE	26
<i>Тамилла Наубова</i>	ГЕЙДАР АЛИЕВ: ИДЕОЛОГИЯ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛИЗМА И ТОЛЕРАНТНОСТИ	28
<i>Тахмина Агакишиева</i>	СУВЕРЕНИТЕТ – КАК ОДИН ИЗ ПРИЗНАКОВ СОВРЕМЕННОГО ПРАВОВОГО ГОСУДАРСТВА	30
<i>Təzəgül Qasımova</i>	HEYDƏR ƏLİYEV VƏ ƏSRİN MÜQAVİLƏSİ: TARİXİ-SİSTEMLİ YANAŞMA	32
<i>Vəsilə Xəlilova</i>	AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ İLK MİLLİ KONSTITUSİYASININ QƏBUL EDİLMƏSİNDƏ HEYDƏR ƏLİYEVİN TARİXİ ROLU	34

II BÖLMƏ. QLOBALLAŞAN DÜNYADA DİLLƏRİN VƏ MƏDƏNİYYƏTLƏRİN DİALOQU

<i>Afina Hüseynova</i>	MULTİKULTURAL DİALOQDA HİBRİD İDENTİKLİK – MİLLİ İDENTİKLİK DİXOTOMİYASININ VERBAL İFADƏ RESURLARI (BƏDİİ MƏTNƏ ƏSASƏN).....	36
<i>Aygül Çobanova</i>	QLOBALLAŞMA DÖVRÜNÜN ÇAĞIRIŞLARI FONUNDA ZƏLİMXAN YAQUB POEZİYASINDA FƏLSƏFƏ VƏ KİMLİK MƏSƏLƏSİ	38
<i>Ayşe Tuba Bayrak</i>	EDEBİ ESER ÇEVİRİSİNDE MAKİNE ÇEVİRİSİ VE İNSAN ÇEVİRİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI (RAY BRADBURY'NİN "GÖK GÜRÜLTÜSÜNÜN SESİ" HİKAYESİNİN ÇEVİRİLERİ ÖRNEĞİNDE).....	39
<i>Aytən Hacıyeva</i>	QLOBAL KONFLİKTLƏRDƏ VERBAL VƏ QEYRİ-VERBAL MANİPULYASIYA İMKANLARI (MƏDƏNİYYƏTLƏRARASI DİALOQ VƏ KOMMUNİKASIYA MANELƏRİ)	41
<i>Səadət Bəşirova</i>	AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATINDA MULTİKULTURALİZM (ELDAR BAXIŞ YARADICILIĞI ƏSASINDA).....	43
<i>Büşra Yener</i>	EĞİTİMDƏ YAPAY ZEKA: YABANCI DİL OLARAK İNGİLİZCE ÖĞRƏNİMDƏ YENİLİKÇİ UYGULAMALAR (CHAT GPT ÖRNEĞİ)	44
<i>Çinarə Şahbazlı</i>	QLOBALLAŞMANIN DİLLƏRDƏ YARATDIĞI MƏNSUBİYYƏT DƏYİŞİKLİYİ VƏ MƏDƏNİYYƏTLƏRARASI MÜNƏSİBƏTLƏRƏ TƏSİRİ.....	46

<i>Coşqun Dadaşov</i>	
MAGİK REALİZMDƏ MİFOLOJİ ZAMAN VƏ PARALEL DÜNYA	47
<i>Думитру ПРИСАКАРУ</i>	
МОДЕЛЬ ЛИДЕРСТВА ЧЕРЕЗ МОДЕЛЬ ИДЕАЛЬНОГО ОБЩЕСТВА (НА ОСНОВЕ «ИСКАНДЕР-НАМЕ» НИЗАМИ ГЯНДЖЕВИ И «АЛЕКСАНДРИИ»)	49
<i>Ədilə Təhməsi</i>	
ALEKSANDR DÜMANIN “QAFQAZ SƏFƏRİ” ƏSƏRİNDƏ MULTİKULTURAL ELEMENTLƏR.....	53
<i>Elçin Orucov</i>	
XARİCİ DİL QLOBALLAŞMA DÖVRÜNDƏ: REALLIQLAR VƏ PERSPEKTİVLƏR	54
<i>Elnara Abdulhalimova</i>	
МЕЖКУЛЬТУРНЫЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ (НА МАТЕРИАЛЕ РЕЧЕВОГО ЭТИКЕТА ПОЛЬСКОГО И АЗЕРБАЙДЖАНСКОГО ЯЗЫКОВ) ...	56
<i>Emil Ağayev</i>	
AZƏRBAYCAN VƏ ŞƏRQ ÖLKƏLƏRİNİN MULTİKULTURAL MƏDƏNİ ƏLAQƏLƏRİNİN TƏSVİRİ SƏNƏTİMİZDƏ ƏKSİ	58
<i>Emiliya Aliyeva</i>	
BETWEEN LANGUAGES AND CULTURES CHRISTINE BROOKE-ROSE	59
<i>Əminə İmanzadə</i>	
CƏNUBİ AMERİKA: MƏDƏNİYYƏTLƏRİN MOZAIKASI	60
<i>Əsmər Atayeva</i>	
DİL VƏ MƏDƏNİYYƏTİN QARŞILIQLI ƏLAQƏSİ.....	62
<i>Fazil Rüstəmov</i>	
QLOBALLAŞMA ŞƏRAİTİNDƏ MİLLİ İDENTİKLİK PROBLEMİ	63
<i>Firuzə Kərimova</i>	
ЯЗЫКОВАЯ И КУЛЬТУРНАЯ ГЛОБАЛИЗАЦИЯ.....	66
<i>Фирюза Рашова</i>	
МЕЖКУЛЬТУРНЫЙ ДИАЛОГ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ: РОЛЬ ЯЗЫКОВ В МЕЖКУЛЬТУРНОМ ВЗАИМОДЕЙСТВИИ	68
<i>Gülyaz Zeynallı</i>	
QLOBALLAŞAN DÜNYADA DİL VƏ MƏDƏNİYYƏT	70
<i>Həmidə Əliyeva</i>	
MƏDƏNİYYƏT LABİRİNTLƏRİ: L.X.BORXES YARADICILIĞINDA ŞƏRQLƏ QƏRBİN SİNTEZİ	72
<i>Həydar Guliyev</i>	
DIALOGUE BETWEEN LANGUAGES AND CULTURES IN A GLOBALIZING WORLD	74
<i>İbrahim Quliyev</i>	
NİZAMİ VƏ NƏVAINİN ƏSƏRLƏRİNDƏ ƏNƏNƏ VƏ NOVATORLUQ	75